

Handout voor 'Elia en de Messias'

Teksten (Matteüs 11, 2-15; Matteüs 17, 1-13 en Matteüs 27, 45-50)

Drie teksten neem ik als uitgangspunt, alle drie uit het evangelie van Matteüs. Ik ga ervan uit dat ze bekend zijn. Wat ik uit die teksten nodig heb vat ik even samen.

Na antwoord op Johannes' vraag te hebben gegeven - 'of er nog een ander te verwachten was', of dat Jezus zelf werkelijk als de beloofde moest worden beschouwd - zegt Jezus over Johannes onder andere: 'Want al de profeten hebben geprofeteerd tot op Johannes. En als jullie het willen aanvaarden: Hij is Elia die komen zou. Wie oren heeft, moet ook luisteren.'

En in het gedeelte over de verschijning van Mozes en Elia op de berg, waar Jezus spreekt over de 'opstanding van de mensenzoon uit de doden', vragen de discipelen daar op door: 'Maar hoe kunnen de schriftgeleerden dan zeggen dat eerst Elia moet komen?' Daarop antwoordt Jezus met dat dubbelzinnige: 'Elia zal wel komen en alles herstellen' en 'Elia is reeds gekomen, en ze hebben hem niet erkend'.

Tenslotte is er het woord van godverlatenheid dat Jezus uitroept aan het kruis (Eloï, Eloï, lama, sabachtani), waarop sommigen reageren met 'hij roept Elia'. En anderen maken het vervolgens nog wat bonter, ze zeggen: 'Stil, laten we eens kijken of Elia komt om hem te redden.'

Johannes de bode, de voorloper

Van Johannes de Doper wordt al voor zijn geboorte aangekondigd dat hij zal uitgaan in de geest en de kracht van Elia. Vervolgens wordt hij in de eerste hoofdstukken van Lukas op allerlei manieren in verband gebracht met de bekende teksten uit Maleachi, over de komst van Elia, en wat die met zich mee zal brengen.

Johannes de Doper betekent voor Markus 'het begin van het evangelie van Jezus Christus'.

Elia en het herstel van 'alles'

Dan nog iets over dat herstel, zelfs een herstel van 'alles', van 'alle dingen':

- 'Elia zal wel komen en **alles herstellen** [...]'
- 'Heer, **herstelt u** in deze tijd **het koningschap voor Israël?**'
- 'Kom dan tot berouw en bekering, opdat jullie zonden worden uitgewist, opdat er tijden van verademing mogen komen van het aangezicht van de Heer, en Hij de Messias, die voor jullie tevoren bestemd was, Jezus, zal zenden. Hem moest de hemel opnemen tot de tijden van **het herstel van alle dingen**, waarvan God gesproken heeft bij monde van zijn heilige profeten van oudsher.'

Elia-verwachting in het Jodendom

Elia heeft - juist om de herinnering aan zijn komst levend te houden - in het Joodse leven een grote plaats gekregen:

- degene die bij een besnijdenis het kind vasthoudt zit op 'de stoel van Elia';
- bij de Sedermaaltijd gaat de deur voor hem open, staat er een stoel voor hem klaar en een onaangeroerd glas wijn;
- bij het uitgaan van de sabbat worden er in de Zemierot (gebeden) allerlei toespelingen gemaakt op de komst van de Messias en zijn boodschapper Elia, de profeet.

En omdat Mozes het beloofde land niet binnen mocht, heeft God Mozes toch willen belonen: 'Als Ik de profeet Elia naar hen (Israël) zal brengen, dan zullen jullie twee samen komen. Ik zal jou met Elia mee zenden, zodat jullie beiden samen Israël zult voorbereiden op de uiteindelijke verlossing', lezen we in een commentaar op Deuteronomium.